

Тренінг «Скажемо насиллю – «STOP»!

Вікова категорія – учні 11 класу

Мета:

- визначити суть поняття насильства, його видів та проявів;
- розвивати навички безпечної поведінки, уміння аналізувати отриману інформацію;
- виховувати толерантне ставлення до людей, зокрема до тих, хто потерпає від насилля.

Методично – дидактичне забезпечення:

Конституція України, Кримінальний кодекс України, Конвенція ООН про права дитини, плакати «Правила групи», «Наші очікування», аркуші паперу, фломастери, маркери, роздатковий матеріал, стікери.

Хід заняття

Вступне слово

Доброго дня, шановні. Рада бачити всіх вас на нашому занятті. Тема сьогодні непроста й актуальна в наш час. Говоритимемо про насилля, із яким ми стикаємося в нашому житті, про те, як уникнути такої ситуації, що потрібно знати для того, щоб запобігти цьому.

1. Знайомство

Мета: знайомство учасників.

Час - 10 хв.

Ця вправа розвиває креативність, сприяє самоусвідомленню і підвищенню самооцінки. Запишіть свої імена у стовпчик і навпроти кожної літери — слово, яке починається з неї і характеризує вас з кращого боку. Наприклад, ВІКТОР:

В — вольовий

І — ініціативний

К — красномовний

Т — терплячий

О — оригінальний

Р — рішучий.

По черзі зачитайте написане.

2. Вправа «Правила роботи» (5 хв.)

Мета : показати необхідність вироблення й дотримання певних правил, за якими відбувається взаємодія людей у групі; прийняти правила для продуктивної співпраці під час тренінгу.

Перш ніж перейти до подальшої роботи, пропоную вам прийняти певні правила, за якими ми будемо працювати протягом нашої зустрічі.

Правила

1. Активність
2. Право промовчати
3. Бути відвертим
4. Бути позитивним
5. Право піднесеної руки
6. Правило «тут» і «тепер»
7. Толерантність
8. Працювати «від»
9. Правило «СТОП!»

Обговорення:

- Навіщо нам потрібні правила для роботи на занятті? А в житті?
- Чому важливо їх не порушувати?
- Що буде, якщо в нашому житті ми не будемо дотримуватися прийнятих норм?

3. Вправа «Очікування» (5 хв.)

На дошці - велике дерево.

Учасники на стікерах - листочках пишуть свої очікування від тренінгу та кріплять на дерево. В кінці тренінгу учні аналізують, які сподівання справдилися, записують їх на стікерах – плодах та кріплять до листочків.

Обговорення:

- Що ви зрозуміли під час виконання цього завдання?
- Для чого ми говоримо про свої очікування

4. Інформаційне повідомлення «Що відбувається сьогодні» (5хв.)

Прояви насильства супроводжують людство з давніх-давен. Упродовж тисячоліть одна людина кривдить іншу, чинить насильство щодо неї. У світі постійно відбуваються війни, напади на людей, дискримінація, приниження. Ми вже звикли сприймати насильство, як щось неминуче. Але ж його прояви порушують права людини, принципи вільного та справедливого існування. І коли насильство чиниться поруч із нами, чи в нашому домі, у школі, на вулиці, то ми повинні зупинити його.

Іноді не усвідомлюємо, що втягнуті в коло насильства, бо можемо не знати, що певні насильницькі акти щодо нас порушують права, честь та гідність, не знаємо своїх прав, того, як можна захистити себе.

5. Обговорення «Поняття «насильство»

Мета: опрацювати поняття «наси́льство» (5хв.)

Хід проведення:

- Чи знайомі Вам такі ситуації: бійка між однолітками; батьки дали ляпасу; доросла людина підвищила голос та накричала на дитину; вчителька або вчитель потягнула за вухо; старший брат або сестра відібрала кошти; дитина, яка жебракує на вулиці та не має що їсти та одягнена не по погоді?
- Як Ви вважаєте, що в таких ситуаціях застосовано до дитини? (Насильство)

Запитання для обговорення:

- Які відчуття викликає у Вас слово «наси́льство»?
- Хто може потерпати від насильства? (Від насильства потерпають як жінки, так і чоловіки, часто потерпілими від насильства стають діти та підлітки. Не обминає ця проблема і старих та немічних.)
- Чому діти є вразливою категорією, яка потерпає від насильства?
- Де може відбуватися насильство? (В навчальному закладі, дома, на вулиці, в колі друзів/однолітків тощо)

6. Вправа «Асоціації» (10 хв.)

Мета: визначити, які асоціації викликає в учасників слово «насилля».

Робота в групах

Пропонується записати на пелюстках квітки асоціації щодо слова «НАСИЛЛЯ»

(Читають, чіпляють на дошку)

Обговорення:

- Які емоції ви відчували підчас виконання вправи? Чому?

7. Вправа «Мозковий штурм» (15 хв.)

Що ж таке насильство?

Насильство – це дії, що робить одна або кілька осіб і які:

- чиняться умисно і спрямовані на досягнення певної мети;

➤ спричиняють шкоду (фізичну, моральну, матеріальну) іншій особі;

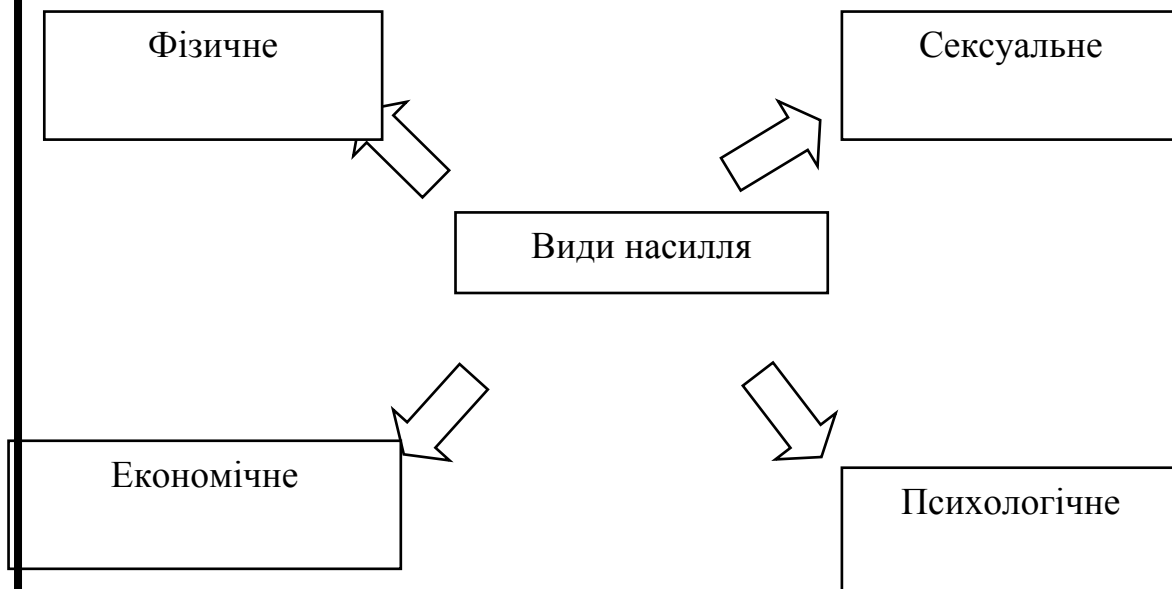
➤ порушують права й свободи цієї особи;

➤ унеможливають ефективний самозахист потерпаючих від насильства (той, хто чинить насильство, має значні переваги: фізичні, психологічні, матеріальні, адміністративні тощо).

Насильство можна визначити як дію або бездіяльність однієї людини стосовно іншої, що завдає шкоди здоров'ю як фізичному, так і психічному, принижує почуття честі та гідності.

Види насилля

Якщо говорити про насильство в сім'ї, то в Законі України «Про попередження насильства в сім'ї, виділяються чотири основних види насильства.

Фізичне насильство – умисне нанесення одним членом сім'ї іншому члену сім'ї побоїв, тілесних ушкоджень, що може призвести або призвело до смерті постраждалого, порушення фізичного чи психічного здоров'я, нанесення шкоди його честі і гідності.

Сексуальне насильство – протиправне посягання одного члена сім'ї на статеву недоторканість іншого члена сім'ї, а також дії сексуального характеру по відношенню до неповнолітнього члена сім'ї.

Психологічне насильство – насильство, пов'язане з дією одного члена сім'ї на психіку іншого члена сім'ї шляхом словесних образ або погроз, переслідування, залякування, якими навмисно спричиняється емоційна невпевненість, нездатність захистити себе та може завдаватися або завдається шкода психічному здоров'ю.

Економічне насильство – умисне позбавлення одним членом сім'ї іншого члена сім'ї житла, їжі, одягу та іншого майна чи коштів, на які постраждалий має передбачене законом право, що може призвести до його смерті, викликати порушення фізичного чи психічного здоров'я.

8. Вправа – розминка «Австралійський дощ»

Мета: забезпечити психологічне розвантаження учасників тренінгу.

Хід вправи. Учасники стають у коло. Ведучий запитує: "Чи знаєте ви, що таке австралійський дощ? Ні? Тоді давайте разом послухаємо, який він. Зараз по колу ланцюжком ви будете передавати мої рухи. Коли вони повернуться до мене, я передам наступні. Будьте уважні".

- В Австралії піднявся вітер (ведучий тре долоні).
- Починає накрапати дощ (клацання пальцями).
- Дощ посилюється (почергове плескання долонями по плечах).
- Починається справжня злива (плескання по стегнах).
- А ось і град та справжня буря (тупіт ногами).
- Але що це? Буря стихає (плескання по стегнах).
- Дощ стихає (плескання долонями по плечах).
- Лише рідкі краплі падають на землю (клацання пальцями)
- Тихий шелест вітру (потирання долонь).
- Ура! Сонце! (руки догори).

9. Практикум «Аналіз ситуацій» (15 хв.)

Мета: сформувати вміння розрізняти види насильства, агресора й жертву ситуації насильства.

Учні поділяються на групи (трикутник, квадрат, коло,). Кожній вручається пакет із завданнями.

Ведучі звертаються до учасників:

Пропонуємо вам об'єднатися в 4 групи. Кожна група отримує історію з життя дітей (за зверненнями дітей на Національну дитячу «гарячу лінію»), а вам необхідно визначити вид насильства, хто потерпає від насильства, хто вчиняє насильство, наслідки насильства для дитини, яка потерпає від насильства, які можете дати поради виходу з ситуації насильства (для цього відводиться 10 хвилин). Потім просимо вас представити результати вашої роботи (для кожної групи по 3 хвилини).

Історії (взяті зі звернень дітей на Національну дитячу «гарячу лінію»)

1. Доброго дня! Мене звати Діма. Мені 9 років. Я живу в Ужгороді. Я не хочу жити так... Хочу Вам дещо розповісти. У мене є ще 2 братика (молодші - 8 і 6 років). Ми усі страждаємо від насильства з боку мами. Вона з нас постійно знущається... Бере нас, наприклад, за вуха і піднімає догори, тримає, а потім ставить на підлогу... (Плаче)... Знаєте як це боляче? А ще, бере тряпку для миття підлоги, миє унітаз, а потім затикає нам по черзі рот! Це просто жахливо! Ми якось розказали міліції правду, але нічого так і не сталося, бо ми і далі продовжуємо жити з мамою. Найбільше за усіх отримує Вова (молодший брат, якому 8 років), він став більш витривалий і сильніший! Допоможіть нам! Будь-ласка!
2. Доброго дня! Мене звати Олена. Мені 15 років. Я проживаю в Одеській області. Я не знаю, чи можна до вас звернутися з таким проханням, але я просто знаходжуся у безвихідній ситуації. Моя проблема полягає в тому, що мої батьки – алкоголіки. Вони пропивають геть всі гроші, виносять речі з будинку. На минулому тижні пропили телевізор. Я вже 2 дні нічого не їм, бо їсти нічого. У нас ще залишилася корова, але я боюся, що вони і її проп'ють. Допоможіть мені! До яких органів можна звернутися за допомогою? (Економічне насильство в сім'ї)
3. – Доброго дня! Мене звати Льоня. Мені 8 років. Я проживаю в м. Хмельницький. Я подзвонив до вас, бо в мене щодня сваряться батьки і мої друзі, які порадили мені цей номер сказали, що ви допоможете. Я не знаю, яка

причина сварок моїх батьків, але, все рівно, я це дуже тяжко переживаю. Коли вони починають підвищувати тон один на одного, я починаю плакати. В процесі сварки я намагався поговорити з батьками, але вони мене не чують. А ще в мене є маленька сестричка Ангелінка, яка теж постійно плаче, коли батьки сваряться. Їй 9 місяців. Як пояснити батькам, що я не хочу аби вони сварилися і дуже сильно їх обох люблю? А ще мені дуже шкода Ангелінку.

4. – Доброго ранку! У мене є дуже велика проблема. Я не хочу говорити конкретної інформації про себе, але прошу вашої допомоги. У мене неблагополучна сім'я. Мої батьки пиячать. Гроші всі відповідно пропивають. Заради того, аби мати якісь власні кошти я влаштувалася працювати у нічний клуб свого міста стриптизеркою. Коли директор клубу дізнався, що я неповнолітня, то не хотів брати мене на роботу. Але я дуже просила, бо стриптизерки отримують хороші гроші. Ми домовилися, що я нікому не буду говорити, що я неповнолітня. Я почала там працювати і отримувати гроші.

Потім мій директор сказав, що я можу отримувати ще більше. Для цього мені потрібно надавати інтимні послуги чоловікам. Я погодилась. Так живу вже півроку. Хочу з цим зав'язати, але директор не дозволяє. Говорить, що маю продовжувати. Як вибратися з цього замкнутого кола?

Обговорення ситуацій

Ведучі приймають відповіді учасників, коментують їх та доповнюють.

Завдання групам

Опрацюйте запропоновану історію та визначте:

- 1. Вид насильства**
- 2. Хто вчиняє насильство**
- 3. Хто потерпає від насильства**
- 4. Наслідки насильства для дитини, яка потерпає від насильства**
- 5. Які можете дати поради виходу з ситуації насильства**

Учитель. Лють, жорстокість, злість – руйнують нервову систему людини. Так, у будь-якій конфліктній ситуації агресор завдає шкоди не тільки жертві, а й собі. Він не хоче відповідати за свої учинки, тим самим руйнує своє здоров'я.

10.Обговорення «Правила безпеки для уникнення насильства або в ситуації насильства» (10хв.)

Мета: опрацювати правила безпечної поведінки

Хід проведення:

Ведучі звертаються до учасників:

Для того , щоб уникнути насильства або знати як діяти в ситуації насильства, необхідно знати дотримуватися правил безпеки. Пропонуємо вам попрацювати в парах та обрати із переліку пропонованих правил, обрати ті, до яких треба прислухатися та дотримуватися. Також , будь ласка, додайте ті правила, які ви вважаєте необхідними. На виконання цієї вправи у вас є 5 хвилин. Потім кожна пара ланцюжком назве одне правило.

До уваги ведучих!

Викресли твердження, правила безпеки, які є неправильними і залиш правильні, до яких потрібно прислухатись. Додай ще свої правила.

1. У пізній час не ходіть одні по вулиці.
2. Сідайте до незнайомих людей в машину.
3. Виключте непорозуміння: будьте впевнені, що ваш знайомий, друг знає межі дозволеного.
4. Знайте елементарні прийоми самооборони.
5. Якщо Вам здалося, що Вам загрожує небезпека, не вживайте ніяких заходів, ви можете виглядати дивною людиною.
6. Майте при собі один з засобів безпеки: газовий балончик, дезодорант, пилочку і т.д. Продумайте їх використання в разі здійснення акту насильства.
7. Продумайте свої дії в тому випадку, якщо Вам здається, що акт насильства можливий.
8. Запам'ятайте: «Насильство Вам ні за яких обставин не загрожує!»
9. Якщо щось не так, тікайте.
10. На вас напали, кричіть, біжіть, привертайте до себе увагу. Дзвоніть в поліцію.
11. Виключте вживання наркотиків та зловживання алкоголем, вони можуть вплинути на ваше сприйняття дійсності.
12. Впускайте в будинок незнайомих, удома Вам нічого не загрожує.
13. Не впускайте в будинок незнайомих, особливо, якщо ви почуваєте себе неспокійно.
14. Не сідайте з незнайомцями до ліфта.
15. Не впускайте в будинок чужих без дозволу дорослих.

16. У компанії ведіть себе так, як вам хочеться, вживайте достатньо алкоголю, тоді Вас приймуть за свого і Вам нічого не буде загрожувати.
17. Ніколи, ні в якому разі не розповідайте про факти насильства, тим більше не звертайтеся до будь-яких правоохоронних органів.
18. Продумайте свої дії в тому випадку, якщо акт насильства вже відбувався і може повторитися знову.
19. Розповідайте про насильство тим, кому Ви довіряєте (друзям, родичам). Знайдіть таке місце, куди Ви змогли б піти у випадку небезпеки.
20. Підготуйте документи (паспорт, свідоцтво про народження і т.д.), гроші та інші необхідні речі та покладіть їх в одне місце, так, щоб у будь-який момент Ви змогли б їх легко взяти і втекти з ними.
21. Якщо ситуація критична, то залишайте будинок негайно, навіть якщо Вам не вдалося взяти необхідні речі.
22. Сідайте до незнайомців в ліфт, у цьому не має ніякої загрози для Вас.
23. Попрактикуйтесь у тому, як можна швидко й безпечно вийти з будинку. Визначте, які двері, вікна, ліфти або сходи підходять для цього щонайкраще.
24. Заздалегідь довідайтесь телефони місцевих служб, які зможуть надати Вам необхідної підтримки (кризовий центр для жінок, телефон довіри, телефон дільничного інспектора, телефон Національної дитячої «гарячої лінії» та ін.).

Що робити, якщо ти став жертвою шкільного насилля чи знаєш, що когось ображають?

1. Розкажи про це дорослим – батькам, класному керівнику, директору школи, психологу.
2. Уникайте місць, в яких можна стати жертвою шкільного насилля.
3. Ходи разом з друзями.
4. Нападнику важливо, щоб ти звернув на нього увагу, боявся його, то намагайся не помічати його ігноруй виклики у твою адресу.

Правила які допоможуть запобігти насильству в сім'ї:

1. Продумайте свої дії в тому випадку, якщо акт насильства вже відбувався і може повторитися знову;
2. Розповідайте про насильство тим, кому ви довіряєте (друзям родичам);
3. Знайдіть таке місце ,куди ви змогли б піти у випадку небезпеки;
4. Підготуйте документи (паспорт,свідоцтво про народження, і т., д.) гроші та інші необхідні речі та покладіть їх в одне місце, так щоб у будь-який момент ви змогли б їх легко взяти і втекти з ними
5. Якщо ситуація критична, то залишайте будинок негайно, навіть якщо вам не вдалося взяти необхідні речі;
6. Заздалегідь довідайтесь телефони та адреси місцевих служб , які зможуть надати необхідну підтримку (соціальні служби, телефони довіри, телефон дільничного інспектора, служби у справах неповнолітніх).

Правила які допоможуть запобігти насильству на вулиці:

1. В пізній час не ходіть одні по вулиці;

2. Знайте елементарні прийоми самооборони;
3. Продумайте свої дії в тому випадку, якщо акт насильства можливий;
4. Майте при собі один з засобів безпеки: газовий балончик дезодорант, пилочку.... Та продумайте їх використання в разі здійснення акту насильства;
5. Відчуваєте небезпеку – терміново тікайте;
6. На вас напали – кричіть, біжіть, привертайте до себе увагу;
7. Телефонуйте до міліції, швидкої ,
8. Виключіть непорозуміння: будьте впевнені , що ваш знайомий друг знає межі дозволеного;
9. Не впускайте в будинок незнайомців особливо, якщо ви відчуваєте себе не спокійно;
10. Не сідайте з незнайомцями до ліфту;

Повідомлення для підлітків

1. Поговори зі своїми батьками або іншими відповідальними дорослими про те, що ти можеш зробити для того, щоб не піддаватися насильству.
2. Наскільки це можливо, намагайся не бувати в місцях, де ти можеш піддатися насильству.
3. Якщо ти опинився (опинилася) у середовищі, в якому ти відчуваєш небезпеку, піди з цього місця якнайшвидше.
4. Якщо хтось намагається схилити тебе до сексуального контакту, чітко дай зрозуміти своїми словами та діями, що ти цього не хочеш. У разі потреби поклич на допомогу.
5. Розбіжності та суперечки можуть траплятися час від часу. Якщо вони трапляються, намагайся зберігати спокій і вирішувати їх ненасильницькими методами. Докладай усіх зусиль для того, щоб не провокувати насильства та не відповідати на провокацію насильством.
6. Якщо до тебе було застосовано фізичне чи сексуальне насильство або тебе змусили зробити щось, чого ти не хотів (не хотіла), негайно повідом про це своїх друзів, батьків або інших відповідних служб. Вони можуть надати тобі необхідний допомогу і підтримку, запобігти повторним актам насильства та притягнути зловмисників до відповідальності.

11. Обговорення «Куди звернутись по допомогу»

Мета: проінформувати учасників про роботу організацій, які можуть надати допомогу людині, яка страждає від насильства.

Час: 5 хв.

Хід проведення:

Ведучі інформують учасників, куди можна звернутись, якщо сама дитина, хтось із її друзів, родичів чи знайомих страждає від насильства.

Серед служб, до яких можна звернутись у такому випадку, можна назвати:

- Ё- Правоохоронні органи
- Ё- Соціальні служби
 - Служби у справах дітей
- Ё - Неурядові організації
- Ё- Телефони довіри та «гарячі лінії»
- Ё - Лікарні тощо.

До уваги ведучих!

Бажано підготувати листівки кожному/ій учаснику/ці або одну для розміщення в класному куточку з актуальною місцевою інформацією до кого/куди можна звернутися в ситуації насильства.

Надавайте інформацію про роботу Національної дитячої «гарячої» лінії, телефон **0 800 500 225 або 772** (безкоштовно) в межах України (з понеділка по п'ятницю з 10.00 до 20.00, в суботу – з 10.00 до 16.00).

На «гарячій лінії» можна отримати інформаційні, психологічні та правові консультації щодо протидії жорсткому поводженню з дітьми, експлуатації дітей і захисту їх прав та інтересів.

11. Вправа - рефлексія «Виправдання очікувань»

Чи виправдались очікування сьогоднішнього заняття. Якщо ваше очікування не справдилось.

Учасники записують на стікерах – фруктах і чіпляють до своїх листків, коментуючи написане.

13. Підсумок.

У будь-якому разі

Люди часто бувають нелогічними й егоїстичними

Все одно прощай їм.

Якщо ти добрий, люди можуть обвинуватити тебе в егоїзмі та прихованих намірах.

Однак залишайся добрим.

Якщо ти успішний у тебе може з'явитися безліч друзів і справжніх ворогів.

Все одно будь успішним.

Якщо ти чесний і щирий люди можуть обманювати тебе.

Однак залишайся чесним і щирим.

Те, що ти будував роками, хтось може зруйнувати за одну мить.

Все одно продовжуй будувати.

Якщо ти знайшов спокій і щастя, люди можуть заздрити тобі, однак будь щасливим.

Те хороше, що ти робиш сьогодні, найімовірніше завтра забудуть люди. Все одно роби добро.

Віддавай світові все найкраще, що в тебе є і цього ніколи не буде достатньо.

Однак віддавай світові все найкраще, що маєш.

Зрештою ти зрозумієш, що все це відбувалося між тобою і Богом і ніколи це не було між тобою і людьми.

Слова Матері Терези